

26.10.2022

Sosiaali- ja terveystieteiden

ETELÄ-KARJALAN SOSIAALI- JA TERVEYSPIIRIN (EKSOTE) ASiantuntijalausunto VAMMAISPALVELULAKIESITYKSEEN LIITTYEN

Palvelukohtaiset kommentit

Valmennus

Uuden palvelun keskiössä on asiakkaan yksilölliset tarpeet, mukaan lukien hänen läheisensä ja perheensä. Pykälä sisältää vammaisen lapsen oikeuden saada valmennuksen palvelua silloin, kun hän tarvitsee enemmän tukea, eikä voi sitä muissa käyttämissään palveluissa saada. Onko kohderyhmä määritelty riittävän selkeästi?

Henkilökohtainen apu

Palvelun piiriin pääseminen edellyttää sitä, että vammaisen henkilö kykenee itsenäisesti tai tuettuna ilmaisemaan tahtonsa avun sisällöstä. YK:n vammaissopimus korostaa myös vammaisen henkilön oikeutta saada tukea itsenäisten valintojen tekemiseksi ja tahtonsa ilmaisemiseksi, jolloin vammaisen henkilö on itse valintojensa takana. Etelä-Karjalan hyvinvointialueella on käytössä kaikki henkilökohtaisen avun tuottamistavat. Työnantajamalli on mahdollinen vain, jos vammaisen henkilö pystyy ja suostuu toimimaan työnantajana saatuaan hyvinvointialueelta yksilöllisen neuvonnan ja tuen malliin liittyvissä käytännön asioissa. Hyvinvointialueen vastuulla on kohtuullisen palvelusetelin arvon määrittäminen. Näemme tärkeäksi korostaa sitä, että avustajana voi toimia perheenjäsen vain silloin, kun se on asiakkaan edun mukaista. Lasten kohdalla lasten tulisi saada määritellä avun ja tuen sisältö, ei vanhempien. Riskinä voi olla, että omaisen rooli sekoittuu.

Erityinen osallisuuden tuki

Uusi palvelu täydentää henkilökohtaisen avun palvelua ja lisää asiakaskuntaa. Erityisen tuen palvelun kohderyhmä laajenee, kun palvelun piiriin tulee osa kehitysvammaisista henkilöistä ja aiempien lakien väliinputoajaryhmistä, kuten osa autismin kirjon henkilöistä, aivovammaisista ja nuorista muistisairaista henkilöistä. Lakiesitys antaa liikkumavaraa henkilöstön kelpoisuusvaatimuksiin, mikä on hyvä asia tässä hetkessä, kun henkilöstön saatavuudessa on

26.10.2022

haasteita. Onko kohderyhmä määritelty riittävän selkeästi?

Vaativa moniammatillinen tuki

Uuden palvelun järjestämistä on lakiesityksen perusteella vielä vaikea hahmottaa. Edellyttää palvelujen profilointia ja kehittämistä. Hyvinvointialueella tulisi olla vaativan moniammatillisen tuen yksiköitä, kuten ympärivuorokautisen palveluasumisen yksiköitä, laitosisyksiköitä ja kehitysvammapsykiatrian osastoja. Näihin voidaan vastata yhteistoiminnallisilla ratkaisuilla muiden hyvinvointialueiden kanssa tai hankkimalla palvelua yksityisiltä palveluntuottajilta. Palvelu tukee laajempaa asiakasryhmää kuin aiemmin.

Asumisen tuki

Asumisen tuen osalta päätösvalta palvelun tuottamistavasta on hyvinvointialueella. Palvelun sisältö, määrä ja toteutustapa määritellään vammaisen henkilön tarpeen mukaisesti huomioiden vammaisen henkilön toiveet. Palvelu voi sisältää myös terveydenhuollon palveluja. On hyvä, että laki velvoittaa huomioimaan palvelun jatkuvuuden, pysyvyyden, turvallisuuden ja toimintavarmuuden, yksilöllisen avun ja tuen, perhesuhteiden säilymisen, yksityisyyden ja kotirauhan. Tämä turvaa myös keskeytyksettömän hoidon esim. hengityshalvauspotilaiden kohdalla. Terveydenhuollolla on vastuu itsehoitoon rinnastettavien hoitotoimenpiteiden perehdyttäminen. Terveydenhuollon roolia pitää vahvistaa, vammaispalvelujen asiakkailla on oikeus samoihin terveydenhuollon palveluihin kuin kaikilla muillakin, esim. kotisairaanhoido.

Lapsen asuminen kodin ulkopuolella

Keskeistä on lapsen etu ja osallisuuden turvaaminen, lapsen yksilölliset ominaisuudet sekä niistä johtuvat erityistarpeet palvelujen järjestämisessä.

Esteettömän asumisen tuki

Palvelu käsittää mm. asunnon muutostyöt ja esteettömyyden lisäämisen. Sosiaalihuoltolain liikkumista tukevien palvelun piiriin siirtyville osa kustannuksista saattaa tulla asiakkaan itsensä maksettavaksi. Lakiesitys huomioi lapsiperheiden tarpeet laaja-alaisemmin. Lakiesitys mahdollistaa myös asunnon muutostyöt tai muut tekniset ratkaisut myös toisen vanhemman asuntoon.

Lyhytaikainen huolenpito

Palvelu mahdollistaa vammaisen henkilön itsenäistymisen

Perhe- ja sosiaalipalvelut/
Vammaispalvelut

26.10.2022

harjoittelun ja perheen tuen tähän harjoitteluun. Se myös turvaa lapsen tai nuoren oikeutta asua perheensä kanssa. Lyhytaikaiselle huolenpidolle on esitetty monipuolisia palvelun toteuttamistapoja. Koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminta sekä loma-ajanhoito on tarkoitettu henkilöille, joille ryhmämuotoinen aamu- ja iltapäivätoiminta ei ole mahdollinen palvelu. Palvelua järjestetään usein kotiin. Eksote näkee kuntien ja hyvinvointialueen välisen yhteistyön tärkeäksi yhteisen kehittämisen osalta toimivan kokonaisuuden aikaansaamiseksi, mutta se edellyttää kuntien ja hyvinvointialueiden (vammaispalvelujen) välistä roolien selkeyttämistä.

Päivätoiminta

Päivätoiminta palveluna tulee laajenemaan. Toteuttamistavat, retkeily, liikunta, luova toiminta tukevat hyvin päivätoiminnan uudistamista.

Liikkumisen tuki

Liikkumisen tukeen sisältyvä yksilöllinen arviointi matkabudjetti tukee asiakkaiden yksilöllisen elämän toteutumista kunta- tai hyvinvointialuerajojen sitä estämättä.

Marja-Liisa Haapakorva
vs. vammaispalvelujen johtaja

Merja Heinonen
perhe- ja sosiaalipalvelujen johtaja

LIITTEET

-